

حوكمه كانى پۆشاك و رازاوھى لھ ئىسلامدا

[كوردى - كوردى - kurdis]

زاگروس ھەمەوھەندى

پىداچونەوھى : پشتيوان ساير عەزىز

۲۰۱۱ - ۱۴۳۲

IslamHouse.com

﴿ أحكام اللباس والزينة في الإسلام ﴾
« باللغة الكردية »

زاكروس هموندي

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

٢٠١١ - ١٤٣٢

IslamHouse.com

حوکمه کانی پۆشاک و رازاوهی له ئیسلامدا

إن الحمد لله، نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا، من يهده الله، فلا مضل له، ومن يضل، فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، أدى الأمانة، وبلغ الرسالة، ونصح الأمة، وتركها على المحجة البيضاء ليلها كنهارها، لا يزيغ عنها إلا هالك. صلى الله عليه وسلم وعلى آله وصحبه أجمعين، ومن تبعه بإحسان إلى يوم الدين.

حوکمی بهرگ وپۆشاک ورازاوهی له بنهه تدا چ وهك پۆشاک بۆ له بهرکردن بێت یا بۆ رازاندنه وهی مأل وچینگاو شوین بێت دروست وحه لاله به به لگهی ئه و ئایه تانهی باسی منه تی خوای گه وه ده که ن که هه رچی له م دونیا به دایه بۆ مرۆفه کانی دروستکردوه بۆته وهی که لک و سوودی لی وه رگرن به شیوهی پۆشاک خورازاندنه وه و جوانی وبه کارهینان وخوش گوزه رانی پیکردن خوای گه وه ده فه رموویت: (هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا) {البقره: ۲۹} واته: خوا ئه و زاته به هه موو ئه و شتانهی له زه ویدا به بۆ ئیوهی دروست کردوه. وه ده فه رموویت: (وَآتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا) {إبراهيم: ۳۴} واته: هه رچیتان داوا کردوه پینی داون وه ئه گه ر بتانه وئ به هه ره کانی خوا بزیمیرن ناتوانن بیانزیمیرن. هه ره وه ها ده فه رموویت: (قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) {الأعراف: ۳۲} واته: (ئهی موحه ممه د (صلی الله علیه وسلم) بلی کئی پۆشاککی جوان و خشل و بزئوی خاوبنی که خوا بۆ به نده کانی به دیه پناوه، لای وایه که حه رامه، بلی ئه وانه له زبانی دنیا دا بۆ باوه ردارانه (له گه ل بئ باوه رانی شیدا به لام) له رۆزی دوا پیدا تابه ته به و باوه ردارانه، ئابه م شیوه به ئایه ته کانمان روون ده که یه وه بۆ که سانی که ده زانن وتیده گه ن. وه خوا منه تی خوی به سه ر به نده کانی وه باس ده کات له و شتانهی بۆ دروستکردن و ده فه رموویت: (وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ (۸۰) وَاللَّهُ

جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَائِيلَ تَقِيكُمْ الْحَرَّ وَسَرَائِيلَ تَقِيكُمْ بِأَسْكُمْ كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ({النحل: ۸۰ - ۸۱})
 واته: خوای گه وره ماله کانتانی کردوو به جیی دانیشتن و حه وانه وه، وه له ییستی
 نازه لیش ره شمال وده واری بو فه راهم هیانون (هه لده دری وده گو بزرینه وه) به ئاسانی
 له روژی کوچ وبارکردن تاندا وه له روژی مانه وه و نیشته جی بوونتاندا وه له خوری و کولک
 وموو کانیا شتومه کی ناومال یان لی دروست ده کن که که لکی لی وهرده گرن
 له ماوهی زیانیاندا وه خوا له وهی دروستی کردوو سیبه ری زور بو ئیوه به دیهیناوه وه له
 چیاکاندا په ناگاو نه شکه وتی بو ره خساندون وجل و بهرگیشی بو به دیهیناوه له کاتی
 شهر وگرمادا ده تانپاریزی ناوا خوا به هره کانی خوی بو ئیوه ته واو ده کات بوئه وهی
 گهردن که چی بن.

له م چند ئایه ته پیروزه وه ده زانین و بومان روون بوویه وه هه رچی پو شاک و رازاوه یی
 وجوانی هه یه له بنه ره تدا حه لال و ره وایه جگه له وشتانه ی که به لگه ی حه رامیتی
 له سه ربان هاتوو وه هک:

یه که م: پو شینی ئاوریشم و ئالتون بو پیاوان حه رامه:

(عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم)
 لا تلبسوا الحرير فإنه من لبسه في الدنيا لم يلبسه في الآخرة) { رواه البخاري
 (۵۸۳۴) ومسلم (۲۰۶۹/۱۱)} واته: عومه ری کوری خه تتاب (ره زای خوای لی بی)
 ده لی: پیغه مبه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) فه رموی: ئاوریشم مه پو شین
 وله به رمه کن چونکه به راستی نه وهی له دنیا ئاوریشم له به ربکات له دواروژدا له به ری
 ناکات.

به لام بو ئافره تان حه لاله: (عن أبي موسى أن رسول الله (صلى الله عليه وسلم)
 قال أحلَّ الذهبُ والحريرُ لِإِنَاثِ أُمَّتِي وَحَرَّمَ عَلَيَّ ذُكُورَهَا) { رواه نسائي (۱۶۱/۸)
 والترمذي (۱۷۲۰) وقال حسن صحيح} واته: نه بو موسای نه شعهری (ره زای خوای لی
 بی) ده گیرینه وه که پیغه مبه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) فه رمویته تی: ئالتون
 و ئاوریشم حه لال کراوه بو ئافره تانی ئوممه ته که م حه رامیش کراوه بو نیرینه کانی
 ئوممه ته که م.

أ – نه و نه ندازه ی پو شینی دروسته له ئاوریشم:

بو پیاوان و نیرینه نه ندازه یه کی که م ئاوریشم دروسته له جل و بهرگدا بیو شریت وه ک
 له م فه رموو ده دا هاتوو ه: (عن أبي عثمان قال كَتَبَ إِلَيْنَا عُمَرُ وَنَحْنُ بِأَذْرَبِجَانَ أَنَّ النَّبِيَّ)

صلی الله علیه وسلم) نهی عن لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَصَفَ لَنَا النَّبِيُّ (صلی الله علیه وسلم) إصْبَعَيْهِ وَرَفَعَ زُهَيْرَ الْوُسْطَى وَالسَّبَابَةَ } رواه البخاري (۵۸۲۹) ومسلم (۲۰۶۹/۱۲) { واته: نه بو عوسمان دهلی ئیمه له نه زربایجان بووین عومر نامه یه کی بو نووسین که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ئاوریشمی قه دهغه کرد ئابه و شیوه نه بی، دووپه نجه ی بهرز کرده وه، جا زوهیر په نجه ی ناوه راست وشایه تومانی بهرز کرده وه.

(وفي لفظ مسلم: نَهَى نَيْثُ اللَّهِ (صلی الله علیه وسلم) عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا مَوْضِعَ إصْبَعَيْنِ أَوْ ثَلَاثٍ أَوْ أَرْبَعٍ) { رواه مسلم (۲۰۶۹/۱۵) } واته: وه له گیرانه وه یه کی موسلیم دا عومر (رهزای خوی لی بی) دهلی: پیغمبر پویشینی ئاوریشمی قه دهغه کرد مه گهر به نه ندازه ی دوو په نجه یا سی په نجه یا چوار په نجه.

ب - پویشینی ئاوریشم له بهر نه خوشی دروسته بو پیاوان:

(عن أَنَسٍ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ (صلی الله علیه وسلم) لِلزُّبَيْرِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي لُبْسِ الْحَرِيرِ لِجَنَّةٍ يَهُمَا) { رواه البخاري (۵۸۹) ومسلم (۲۰۷۶/۲۵) } واته: نه نه س (رهزای خوی لی بی) دهلی: پیغمبر خوی مؤلته تی دابه به زوبهیر و عه بدوره حمان به پویشینی کراسی ئاوریشم له بهر خوراندنی که پیاونه بوو.

دوهم: ئاوریشم راخستن دروست نیه:

حرامه ئاوریشم داخستن وله سهردانیشتنی (عن حَدِيفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ (صلی الله علیه وسلم) أَنْ نَشْرَبَ فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ) { رواه البخاري (۵۸۳۷) } واته: حوزه یه (رهزای خوی لی بی) دهلی: پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ریگری لی کردین له ده فرو قاپی ئالتون وزبودا ئو بخوینه وه و خواردنیان تیا بخوین، وه ریگری کردین له پویشینی ئاوریشم ویوشاکی ئاوریشمی تیکه له وه ریگری کردین له سهر ئاوریشم دانیشین.

سیهم: ئاوریشمی رنگ کراو به زهره:

(عن عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ نَهَانِي النَّبِيُّ (صلی الله علیه وسلم) عَنِ التَّخْتُمِ بِالذَّهَبِ وَعَنِ لِبَاسِ الْقَسِيِّ وَعَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ وَعَنِ لِبَاسِ الْمُعْصَفَرِ) { رواه مسلم (۲۰۷۸/۳۹) } واته: عه لی کوری نه بی تالیب (رهزای خوی لی بی) دهلی: پیغمبر خوی (رهزای خوی لی بی) ریگری لی کردین له پویشاکی که تانی

ئاوريشمدار و رىڭرى كردين له قورئان خوئندن له كورنوش و سوژدهدا و رىڭرى پۇشاكى ره نىڭراو به زهردى لى كردين.

چوارهم: پۇشىنى پۇشاكى به ناوبانگ حهرامه:

(عن ابن عمَرَ قال قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) من لیسَ ثوبَ شَهْرَةٍ أَلْبَسَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثوبَ مَدْلَةٍ) { رواه أبو داود (٤٠٢٩) وابن ماجه (٢٦٠٦) } واته: عهبدوللاى كورى عومر (رهزاي خواى لى بى) دهلى: پىغه مبهرى خوا (صلى الله عليه وسلم) فهرموى: ههركهس پۇشاكى شوهره و به ناوباگى له بهركات له دنيا دا له روژى دوايدا خواى گهوره پۇشاكى ريسوايى دهكاته بهرى.

پىنجهم: زن و پياو پۇشاكى به كترى له بهركهن حهرامه:

(عن ابن عباس رضي الله عنهما قال لعن رسول الله (صلى الله عليه وسلم) الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ) { رواه البخاري (٥٨٨٥) } واته: عهبدوللاى كورى عه عباس (رهزاي خواى لى بى) دهلى: پىغه مبهرى خوا (صلى الله عليه وسلم) نه فره تى كرد له و پياوانه ي خويان وهك ئافره تان لىده كه ن وه نه فره تيشى كرد له و ئافره تانه ي خويان وهك پياوان لىده كه ن.

شه شه م: سه ر بۇياخ كردن به رهش حهرامه:

ئه گهر پياوى يا ئافره تىك سه رى سپى بووييت به ته واوى له ته مهنى ئه ودا كهس سه رى رهش نيه، ئه وه حهرامه بۇياخى رهشى بكات ريشيش به هه مان شيوه، به لام به ره نىڭكى تر جگه له رهش سونه ته ره نىڭى بكات.

(عن جابر بن عبد الله قال أتىني أبي فحافة يوم فتح مكة ورأسه وحيته كاللثامة بيضاء فقال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) غيروا هذا يشيء واجتنبوا السواد) { رواه مسلم (٢١٠٢) } واته: جابير (رهزاي خواى لى بى) دهلى: له روژى ئازاد كردنى شارى مهككه دا ئه بو قوحافه ي باوكى ئه بو به كريان هينا بو خزمه تى پىغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) سه رو ريشى وه كو به فر سپى بوو پىغه مبه ريش (صلى الله عليه وسلم) فهرموى: ئه م سه رو ريشه ي به ره نىڭى بگورن به لام خو له رهش بپاريزن.

(عن أبي هريرة رضي الله عنه قال إن رسول الله (صلى الله عليه وسلم) قال إن اليهود والنصارى لا يصبغون فخالفوهم) { رواه البخاري (٥٥٥٩) ومسلم (٢١٠٣) } واته: ئه بو هوره يره (رهزاي خواى لى بى) دهلى: پىغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم)

فهرمووی: بنگومان جوله‌که‌و گاوره‌کان بویاخ به‌کارناهیین بو سهر وریشیان دهی ئیوه پیچه‌وانه‌ی نه‌وان بکن بو‌باخیان بکن.

حه‌وته‌م: قز لکاندن به‌قزه‌وه حه‌رامه:

دروست نیه ئافره‌ت قزو مووی ئافره‌تی تر یان دروسکراو به‌ستی به‌قزه‌وه یا قزی روتا‌بیته‌وهو قز بلکیئی به‌سه‌ریه‌وه نه‌وه حه‌رامه‌و قه‌ده‌غه‌کراوه.

(عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ جَاءَتْ امْرَأَةً إِلَى النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي ابْنَةً عُرَيْسًا أَصَابَتْهَا حَصْبَةٌ فَتَمَرَّقَ شَعْرُهَا أَقْصِلُهُ فَقَالَ «لَعَنَ اللَّهُ الْوَأْصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ».) { رواه البخاري (٥٥٩١) ومسلم (٢١٢٢) } واته: ئه‌سمائی کچی نه‌بو به‌کر (ره‌زای خوی لی بی) ده‌لی: ئافره‌تیک هاته خزمه‌تی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) عه‌رزی کرد ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) کچیکم هه‌یه بووکه، تووشی سورئزه‌بوو قزه‌که‌ی وه‌ریوه ئایا قزی تری پیوه به‌ستم؟ پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: نه‌فرینی خوا له‌و ئافره‌ته‌ی که قز ده‌لکیئی وئه‌و ئافره‌ته‌ش که قزه‌که‌ی بو ده‌لکیئی.

(عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ «لَعَنَ اللَّهُ الْوَأْصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ، وَالْوَأْشِيمَةَ وَالْمُسْتَوْشِيمَةَ».) { رواه البخاري (٥٥٩٣) ومسلم (٢١٢٤) } واته: عه‌بدوللای کوری عومه‌ر (ره‌زای خوی لی بی) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: خوا نه‌فره‌تی کردوووه له‌و ئافره‌ته‌ی که قزده‌لکیئی وئه‌و ئافره‌ته‌ش که قزی بو ده‌لکیین وئه‌و ئافره‌ته‌ی خال ده‌کوتی وئه‌و ئافره‌ته‌ش خالی بو ده‌کوتن.

هه‌شته‌م: به‌کاره‌ینانی ئالتون بو‌پیاوان حه‌رامه:

(عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) رَأَى خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فِي يَدِ رَجُلٍ فَنَزَعَهُ فَطَرَحَهُ وَقَالَ: «يَعْمَدُ أَحَدَكُمْ إِلَى جَمْرَةٍ مِنْ نَارٍ فَيَجْعَلُهَا فِي يَدِهِ». فَقِيلَ لِلرَّجُلِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) خُذْ خَاتَمَكَ انْتَفِعْ بِهِ. قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَخْذُهُ أَبَدًا وَقَدْ حَرَمَهُ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم)») { رواه مسلم (٢٠٩٠) } واته: عه‌بدوللای کوری عه‌باس (ره‌زای خوی لی بی) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ئه‌نگوستیله‌یه‌کی ئالتونی له‌په‌نجه‌ی ده‌ستی پیاوئکدا بینی، جا له‌په‌نجه‌ی ده‌ره‌یناو فرنی دا پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: که‌سیکتان ده‌چیت پشکویه‌ک له‌ ئاگردینی وده‌یکاته ده‌ستی دواتر پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) روشت ووترا به‌ پیاوه‌که: ئه‌نگوستیله‌که‌ت

هه‌لگه‌وه كه‌لكى لى وه‌رگه (ببفرۆشه) پياوه‌كه ووتى هه‌رگيز هه‌ليناگرمه‌وه له‌كاتيكددا پيغه‌مبه‌رى خوا (صلى الله عليه وسلم) حه‌رامى كردووه.

نۆبهم: پياو و ئافرهت حه‌رامه لاسايى يه‌كرت بكه‌نه‌وه:

حه‌رامه پياو و ئافرهت خۆيان له‌يه‌كترى بچوڤنن چ له‌جل و به‌رگداييت يان له‌هه‌لس و كه‌وتداييت.

(عن ابن عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ) { رواه البخاري (٥٥٤٦) } واته: عه‌بدو‌للاى كورى عه‌بياس (ره‌زاي خواى لى بى) ده‌لى: پيغه‌مبه‌رى خوا (صلى الله عليه وسلم) نه‌فره‌تى كرد له‌و پياوانه‌ى خۆيان له‌ ئافره‌تان ده‌چوڤنن وه‌ نه‌فره‌تى كرد له‌و ئافره‌تانه‌ى خۆيان له‌ پياوان ده‌چوڤنن.

(عن بن عَبَّاسٍ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) الْمُخْتَلِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرَجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ) { رواه البخاري (٥٨٨١) } واته: عه‌بدو‌للاى كورى عه‌بياس (ره‌زاي خواى لى بى) ده‌لى: (پيغه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) نه‌فرينى كردووه له‌و پياوانه‌ى خۆيان وه‌ك ئافره‌تان ليده‌كه‌ن له‌قسه هه‌لس و كه‌وتدا وه‌نه‌فرين له‌و ئافره‌تانه‌ى كردووه خۆيان وه‌ك پياوان لى ده‌كه‌ن، وه‌ فه‌رمووى: (له‌ماله‌كانتانددا ده‌ريان بكه‌ن).

خواى گه‌وره له‌به‌ر خاترى گه‌وره‌يى و ميهره‌بانى خۆى له‌ تاوان و گوناھى هه‌موولا به‌كمان خۆش بيت و زياتر شاره‌زاي دينه‌كه‌ى خۆيمان بكات وله‌ئاگرى دۆزه‌خ بمان پاريزيت و به‌به‌هه‌شتى به‌رينمان شاد بكات .